

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
„СИСТЕМА ЗА НАЦИОНАЛНО СТАНДАРТИЗИРАНО
ВЪНШНО ОЦЕНЯВАНЕ“

1. ОПИСАНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Едно от най-важните от условия за развитие на системата на училищното образование е функционирането на модерна, ефективна и обективна система за контрол и оценка на качеството на постигнатите в образователния процес резултати. Ежегодното провеждане на външното оценяване осигурява възможност за обективна оценка на постигнатите резултати на учениците, както и за установяване на степента на постигане на държавните образователни стандарти за общообразователна и за профилирана подготовка и на очакваните резултати, заложен в учебните програми.

Наличието на национална система за външно оценяване позволява да се съизмерват постиженията на учениците от един випуск в различните училища, да се правят изводи за качеството на преподаването в училището и за качеството на работата на отделния учител, да се съпоставят резултатите на учениците от различни випуски, да се правят изводи за тенденциите в подобряване качеството на образованието в национален мащаб.

Участието на България в редица международни сравнителни изследвания в областта на образованието, например PISA, създава възможности за съизмерване на резултатите от националните външни оценявания с ученическите постижения с тези на международно ниво. Мотивацията при участие на училищата в международните изследвания е съществен фактор за повишаване на резултатите и на национално ниво.

Реализирането на дейностите по програмата допринася за формиране на училищни, регионални и национални политики, основани на данни.

2. ЦЕЛИ И ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Националната програма е разработена в съответствие с приоритетна област 2 „Компетентности и таланти“ на Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030).

2.1. Цел на програмата:

Основната цел на Програмата е осигуряване на условия за провеждането на задължителното оценяване на знанията и уменията на учениците в края на всеки образователен етап чрез национални стандартизирани тестове, както и мотивиране на училищата за участие в международното изследване PISA.

2.2. Специфични цели за учебната 2023 – 2024 година:

Предстои провеждане на:

- национално външно оценяване (НВО) на всички ученици в края на IV клас (по български език и литература и по математика);
- НВО на всички ученици в края на VII клас (по български език и литература, по математика и по желание – по чужд език); резултатите от НВО по български език и литература и по математика в края на VII клас ще бъдат използвани за класиране на учениците в държавни и в общински училища;
- НВО на всички ученици в края на X клас (по български език и литература и по математика), както и по желание на ученика – по чужд език и по информационни технологии за измерване на дигитални компетентности;
- държавни зрелостни изпити (ДЗИ) на всички ученици от XII клас, организирани в две сесии;
- подготовка за участие на училищата в международното изследване PISA 2025.

2.3. Териториален обхват на програмата

Програмата се реализира на територията на цялата страна.

3. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

- Брой ученици, участвали в НВО в края на IV клас – 55 000;
- Брой ученици, участвали в НВО в края на VII клас – 55 000;
- Брой ученици, участвали в НВО в края на X клас – 45 000;
- Брой ученици, положили държавните зрелостни изпити – 50 000;
- Брой ученици, участвали в пилотното изследване PISA – 2 400.

4. ЦЕЛЕВИ ГРУПИ

Всички ученици в края на IV клас, участващи в НВО (по български език и литература и по математика).

Всички ученици в края на VII клас, участващи в НВО (по български език и литература, по математика и по желание – по чужд език); резултатите от НВО по български език и

литература и по математика в края на VII клас ще бъдат използвани за класиране на учениците в държавни и в общински училища.

Всички ученици в края на X клас, участващи в НВО (по български език и литература и по математика), както и по желание на ученика – по чужд език и по информационни технологии за измерване на дигитални компетентности.

Всички ученици от XII клас, участващи в държавни зрелостни изпити (ДЗИ), организирани в две сесии.

Всички ученици, участващи в пилотното изследване в училищата от извадката за изследването PISA 2025.

5. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Наличие на актуални данни за състоянието на образователната система и за проследяване на тенденциите и приложение на контролни механизми за усъвършенстване на провежданите политики.

Обективно оценяване на работата на учителите въз основа на резултатите на учениците.

Използване на реални данни за подготовката на учениците.

Осигуряване на условия за равнопоставеност на учениците при провеждането на стандартизирано оценяване.

Повишаване на мотивацията за участие в международни изследвания.

6. БЮДЖЕТ

Общ бюджет на програмата: 7 200 000 лв.

7. ДОПУСТИМИ КАНДИДАТИ/БЕНЕФИЦИЕНТИ

- Министерството на образованието и науката
- Регионалните управления на образованието
- Центърът за оценяване в предучилищното и училищното образование
- Националният STEM център
- Националният център за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти

8. СРОК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Срокът за изпълнение на дейностите по програмата е до 31.12.2024 г.

9. МЕХАНИЗЪМ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

При изпълнението на дейностите от Програмата не се изисква мониторинг. Изпълнението и отчитането на дейностите се осъществяват от бенефициентите.

10. ДЕМАРКАЦИЯ И ДОПЪЛНЯЕМОСТ С ДРУГИ НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ИЛИ ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИ ИЛИ ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

Дейностите и средствата по националната програма не могат да дублират дейности и средства с еднакво предназначение по други национални програми за развитие на образованието, друго национално финансиране, фондовете на Европейския съюз, както и други донорски програми, което се декларира от съответния бенефициент, подал проектно предложение/искане за финансиране.

11. ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ И СРОК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Програмата включва следните основни дейности до 31.12.2024 г.:

- Съдържателно осигуряване
- Оценяване
- Материално, техническо и организационно осигуряване
- Информационно осигуряване

12. ДОПУСТИМИ РАЗХОДИ И ЕТАПИ НА ФИНАНСИРАНЕ

1. За дейност „Съдържателно осигуряване“:

- провеждане на обучения за изработване и за експертна оценка на тестови задачи за НВО и за ДЗИ;
- изработване на тестови задачи за НВО и за ДЗИ;
- апробиране на тестовите задачи за НВО и за ДЗИ;
- експертна оценка на тестови задачи за НВО и за ДЗИ;
- съставяне на изпитни материали за НВО и за ДЗИ;
- изготвяне на примерни теми по рамката на изследването PISA 2025 и присъстващи в учебните програми – „Енергия“, „Зелена енергия“, „Парников ефект“ (CO₂ и метан CH₄, радиационен баланс на атмосферата), „Озонова дупка“, „Рециклиране“;
- създаване на банка от задачи (при възможност и апробирането им) в областта на природните науки за подготовка на учениците за участието им в PISA 2025;

- изготвяне на примерни рамкови учебни програми за разширена подготовка за четене с разбиране;
- Разработване на насоки за прилагане на рамкови учебни програми за четене с разбиране в разширена подготовка в училищата, които са с ниски резултати по БЕЛ.
- апробация на задачи в областта на природните науки;
- превод на материали, свързани с прилагане на методологията на PISA 2025;
- провеждане на уебинари за автори на задачи в областта на природните науки.

2. За дейност „Оценяване“:

- проверяване и оценяване на изпитните работи от НВО и за ДЗИ – възнаграждения, пътни и дневни разходи на лицата, ангажирани в националните и регионалните комисии за оценяване на изпитните работи и комисии за засекретяване и разсекретяване на изпитните работи.

3. За дейност „Материално, техническо и организационно осигуряване“:

- създаване, отпечатване, разпространение на изпитните комплекти за НВО и за ДЗИ;
- размножаване на изпитните материали за НВО и за ДЗИ;
- осигуряване на помощни материали и на консумативи за НВО и за ДЗИ;
- осигуряване на изпитния процес за ученици със специални образователни потребности;
- подготовка на центрове и създаване на условия за проверяване и оценяване на изпитните работи за НВО и за ДЗИ;
- осигуряване (изграждане, доставка и/или поддържане) на информационна и комуникационна инфраструктура за целите на НВО и ДЗИ;
- осигуряване на лекари педиатри и юристи, участващи в комисии за насочване на ученици с хронични заболявания или с физически и сензорни увреждания;
- разработване на нови функционалности към електронна платформа за онлайн провеждане на НВО в X клас по ИКТ.

4. За дейност „Информационно осигуряване“:

- анализ и обсъждане на резултатите от НВО и от ДЗИ;
- информационна кампания за НВО и за ДЗИ;
- информационна кампания, свързана с предстоящото провеждане на международното изследване PISA 2025 (информационни материали, срещи, уебинари);
- изготвяне на информационни пакети за рамката на изследването PISA с разсекретени задачи, предоставянето им на учителите по природни науки в VIII и в IX клас и

провеждане на уебинари за разясняване на рамката на изследването и използването на разсекретените задачи.

Средствата за обезпечаване на дейностите по програмата се разпределят съгласно план-сметка, утвърдена от министъра на образованието и науката.

Етапи на финансиране

Финансирането на бенефициентите се извършва на база утвърдена план-сметка. На бенефициентите могат да бъдат предоставени авансово средства за изпълнение на дейностите, а окончателното им финансиране се предоставя след реално извършен или начислен разход.

На всеки един от бенефициентите се възлага със заповед или с писмо изпълнение на конкретни дейности по програмата. Предоставянето на средства на бенефициентите се извършва след писмена заявка от тях за необходимите средства за изпълнението на възложените дейности или след инициране на разход по утвърдената план-сметка от дирекция в МОН, отговаряща за конкретна дейност по програмата. Заявките се изпращат в МОН и след преглед за съответствие с писмото или заповедта за възлагане на дейността/дейностите бенефициентите получават финансиране по програмата.

За изчисляване на необходимите средства за изплащане на възнаграждения, осигурителни плащания от работодателя, дневни и пътни разходи на ангажираните лица в НВО и ДЗИ регионалните управления на образованието получават необходимата информация (проверени и оценени изпитни работи, отработени дни от членовете на комисиите и др.) от дирекцията, отговаряща за дейностите по проверката и оценяването на изпитните работи в МОН.

13. УСЛОВИЯ И РЕД ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Не е приложимо.

14. ПРОЦЕДУРА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ И ОДОБРЕНИЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Не е приложимо.

15. ОТЧИТАНЕ НА ПРОЕКТИТЕ

Не е приложимо.